

OMSORGSPLAN Ved Skilsmisse og dødsfald

Daginstitutionen
Kjellerup - Levring

Omsorgsplan ved Skilsmisse og dødsfald

”Det er omsorg i praksis, når barnet føler sig set, hørt og forstået”

Når voldsomme hændelser i familien ændrer et lille barns hverdag og det kaster det ud i et følelsesmæssigt kaos, er det en meget vigtig pointe, at du som omsorgsgiver oftest vil være en relativ neutral person, der ikke på samme måde som barnets nære pårørende, er tyngt af det, der er sket. Dette giver barnet mulighed for at tage ting op i institutionen, der er svært at tage op derhjemme.

Når barnet har mistet f.eks. pga. dødsfald eller skilsmisse, skal det ikke kun forholde sig til sit eget tab, men også til den/de pårørte forældre – eller begge forældre og andre nære voksne, der også har det svært.

Når vi lader hinanden være i fred, for ikke at gøre nogen kede af det eller søger, at undgå at overskride andres grænser, er resultatet ofte ensomhed. Så bliver man meget alene med sin sorg - også barnet. Får barnet ikke hjælp overlades det til egne tolkninger på det de føler og tænker, lukker ned for følelser, mister selvværd og søger en overlevelsesstrategi. Derfor er det vigtigt, at vi i relationen er op- og undersøgende i kontakten til barnet.

Det 3-6 årige barn opfatter ikke døden som noget endeligt. Det har/kan have svært ved at forstå, at den døde mor eller far ikke vender tilbage eller at skilsmissen betyder, at en af forældrene ikke længere skal bo sammen med barnet. Barnet føler sig ofte forladt og alene i situationen mere end egentlig kede af det. Det plages ofte af en irrelevant og ulogisk skyldfølelse, som hæftes på konkrete hændelser, dem det har erindring om. F.eks. fordi barnet sagde ”dumme far”/”jeg vil ha’ en ny far”. Derfor bør du være opmærksom på nogle af de almindelige sorgreaktioner, der kan være, hos et barn der enten har mistet gennem tab eller skilsmisse.

Et barns almindelige sorgreaktioner

- Angst, tavshed, død- og adskillelsesangst
- Slå, bide, drille, græde voldsomt over småting
- Stærke minder, dvæle (overgangsobjekter kan hjælpe med at give langsomt slip)
- Søvnforstyrrelser
- Tristhed, længsel og savn, miste lyst til leg
- Vrede og opmærksomhedskrævende adfærd, forsvarsposition, klæbende adfærd
- Skyld, selvbebrejdelse og skam
- Kropssprog og ord passer ikke sammen

- Fysiske gener, nedsat vækst og modning, uro/spænding i kroppen (somatiske tegn)
- Regressiv adfærd (dvs. gå tilbage i udviklingen)
- Social tilbagetrækning
- Fantasier – ofte værre end virkeligheden
- Tab af koncentration og hukommelse

I kontakten med barnet, skal du bl.a. være opmærksom på:

- at der primært skal være en øget observation på barnet efter oplysningerne om skilsmissem/dødsfaldet.
- barnets behov for at tale om sit tab. Gå væk fra ja/nej svar hos barnet og spørg f.eks.: "Hvornår savner du din far mest?", "Hvad var/er din far rigtig god til?", "Er der nogen, der gør nogen af de ting, din mor plejede at gøre?" Osv.
- ikke at lade angsten for barnets tårer tjene som argumentation for at springe emnet sorg over.
- at give barnet lov til at være ked af det og vise forståelse for dets sorg.
- at børn viser forskellige sorgreaktioner. Ofte fortæller barnet f.eks. ikke om sin sorg, men svarer, når det bliver spurgt.
- give barnet mulighed for at tegne og fortælle om, hvad det tænker og føler. Barnet har måske brug for, at få hjælp til, at få sat ord på følelserne. Vær konkret, kort, præcis og uden lange forklaringer. Sammenhænge kan forklares i "små bidder"
- at vise forståelse for, at barnet kan have øget behov for nærkontakt til en voksen.
- ikke at presse barnet til at fortælle, men have tid til at lytte, når barnet har behov for at fortælle.
- at du gennem udtryk for egne tanker og følelser, vil kunne bruges som en realistisk rollemodel for barnet. Støt barnet i selv formulere spørgsmål til dig og lad dem øve sig i selv svare på dem.
- at du giver plads til humor, latter og leg

Personalet

Give hinanden plads og tid til hyggestunder og kropskontakt under omsorgen for det konkrete barn. Gensidig information om barn og forældre. Ekstra opmærksomhed på, om forældrene får/søger sig relevante informationer. Forklar evt. at du også selv er berørt/ked af det.

Omsorg ved skilsmisse

Oplysningen om forældrenes skilsmisse kan komme fra: Forældrene, barnet eller andre.

Kommer oplysningen fra enten forældrene eller fra barnet, aftaler primærpædagogen hurtigst muligt et møde mellem forældre og børnehave.

Kommer oplysningen udefra, skærpes opmærksomheden på barnet, med henblik på oplysninger eller signaler. Stik en "finger i jorden" og får du et indtryk af, at der er et problem, kontaktes forældrene for et møde.

Kontakten til forældrene

Opfordre til at begge forældre er til stede ved mødet.

Søg oplysninger om:

- Barnets bopæl
- Forældremyndighedsindehaver(ne)
- Samkvemsaftaler

Aftal:

1. Kontakt/informationer mellem børnehave og forældre
2. Regler for gensidig information om barnets trivsel
3. Hvordan forældre og børnehave kan samarbejde om at hjælpe barnet

Fornemmer du, at forældrene ikke kan tale sammen om barnet – trods fælles forældremyndighed, eller andre indgående aftaler – må du være opmærksom på, at begge forældre modtager relevante oplysninger om barnet.

Ved en ensidig forældremyndighed respekteres forældremyndighedsindehaverens ønsker med hensyn til kontakt til den anden forælder.

Omsorg ved dødsfald

Ventet dødsfald - Når en af forældrene/søskende dør efter f.eks. svær sygdom.

Inden dødsfald

- Primæransvarlig for opgaven, er den medarbejder familien ønsker/er mest tryk ved
- Aftal evt. hjemmebesøg.
- Lytte og spørg ind til familien - hvad mener de børnehaven kan gøre for at støtte barnet?
- Skab enighed mellem børnehaven og familien om, hvor meget barnet skal vide, og på hvilken måde informationerne gives samt, hvad de fortæller barnet om døden og det efterfølgende.
- Skaf bøger om emnet og læs i mindre grupper, hvor barnet deltager. Herefter skal ønsket om højtlesning af disse bøger komme fra barnet selv.

Pludseligt dødsfald

Her søges ovennævnte information, så kort tid efter dødsfaldet, som muligt. Den medarbejder familien ønsker/er mest tryk ved, er primæransvarlig for opgaven.

Meddelelse om dødsfald

Den medarbejder, der først får meddelelsen, må drage omsorg for, at hele personalet får besked.

Vi fortæller det til børnene og går på legepladsen og hejser flaget på halv stang. Vi forklarer, at når der er noget vi er glade for, sidder flaget helt oppe i toppen, men når der er noget vi er kedede af, sidder det kun halv oppe - f.eks. når nogen er døde, og den dag der er begravelse.

Den efterlevende/bedsteforældre gives tid til at tale om, hvad der er sket.

Barnet kan evt. "tages fra" med lille gruppe, så det kan være nemmere for det, at tale om dødsfaldet.

Personalet bør ikke blande sig i kommunikationen mellem børnene og skal være opmærksomme på, hvordan barnet tackler spørgsmål eller bemærkninger fra andre børn, så vi derved kan rette evt. misforståelser eller støtte barnet, hvis det viser behov herfor.

Begravelse

- Fortæl barnet om alt det, der kan forudsiges omkring begravelsen (eller bisættelsen ved ligbrænding) f.eks. om: kisten, kapellet, kirken, præsten, blomsterne, at der er nogen der græder osv.
- Vi besøger kirken, om muligt, sammen med barnet og snakker om begravelsen.
- Nogle fra personalet deltager såfremt det er muligt og passende i forhold til den efterlevendes ønsker.
- Børnehaven sørger for en båretasket.
- Opfordre til at børnene er med til at få sagt farvel.

Tiden efter

Den efterlevende: Personalet skal være opmærksomt på og have forståelse for at:

- "tingene kan glippe" af og til
- humøret kan svinge
- der kan være behov for at få læsset af
- det kan være svært pludseligt at være alene om, hvad man før har været 2 om.
- der kan være behov for hjælp ud fra (sagsbehandler, psykolog mv) og evt. at hjælpe med at skabe denne kontakt.
- opmærksomhed på mærkedage og højtider, hvor sorg genaktiveres.

Silkeborg
K o m m u n e